

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«Сучасні технології насінництва зернових культур»

Шифр та назва спеціальності	201 - Агрономія	Відповідальні відділи/ лабораторії інституту:	Відділ насінництва та агротехнологій; лабораторія селекції пшениці ярої.

ВИКЛАДАЧІ

Сіроштан Андрій Анатолійович, канд. с.-г. наук, siroshtanandriv@gmail.com

Заїма Олексій Андрійович, канд. с.-г. наук, oleksii.zaima@ukr.net

Близнюк Руслан Миколайович, канд. с.-г. наук, bliznyuk359@gmail.com

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація

Підвищення ефективності та подальший розвиток зернової галузі на ринково-інноваційній основі неможливий без належного забезпечення товаровиробників зерна у високоякісному посівному матеріалі. Оскільки продуктивні сорти та кондиційне насіння зернових культур виступають у якості одного з ключових та незамінних факторів впливу на інтенсифікацію та розширення процесу зерновиробництва, у центрі уваги сьогодні повинна знаходитись система господарсько-економічних відносин у галузі насінництва зернових культур, як окремої організаційно-економічної ланки зернового комплексу держави. Виходячи з цього, виникає об'єктивна необхідність у теоретичному осмисленні основних принципів та проблем розвитку даної галузі АПК. Дисципліна спрямована на ознайомлення з сучасними теоретичними аспектами, методичними розробками та шляхами їх практичної реалізації для вирішення актуальних проблем у насінництві зернових культур. Суттю навчальної дисципліни є система знань щодо основних організаційних, екологічних та біологічних основ насінництва, технології виробництва насіння та сортового і насінневого контролю в насінництві.

Мета та цілі

Полягають у освоєнні здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності «Агрономія» основних теоретичних і практичних засад у галузі насінництва зернових культур, що надасть змогу аспірантам оволодіти комплексом сучасних знань, навичок та вмінь для швидкого впровадження нових сортів у виробництво за збереження їх спадкових властивостей і забезпечення високих посівних якостей насіння.

Формат

Лекції, практичні заняття, лабораторна робота, самостійна робота. Підсумковий контроль – залік.

Результати навчання

***Знати:** класичні та новітні досягнення у галузі насінництва зернових культур; сучасні технології насінництва, що забезпечують достатній, економічно вигідний рівень урожайності при найменших затратах матеріальних ресурсів; організаційні, екологічні та біологічні основи насінництва та порядок і методологію проведення сортового і насінневого контролю. Аспірант повинен **вирішувати** теоретичні і практичні проблеми, пов'язані з реалізацією біологічного та реального потенціалу продуктивності рослин; **проводити** внутрішньогосподарський насінневий контроль та бути компетентним щодо правил державного контролю у насінництві сільськогосподарських культур.*

Обсяг

Загальний обсяг дисципліни 150 годин: лекції – 50 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Перереквізити

Курси дисциплін з рослинництва, насінництва та селекції рослин для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

Ознаки

Навчальна дисципліна, що формує фахові компетентності у аспіранта

Курс / семестр

1 / 2-3

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

<i>Лекція № 1</i>	Предмет і завдання сучасного насінництва с.-г. культур.	<i>Практичне заняття № 1</i>	Роль якості насіння в одержанні високих і сталих врожаїв зернових культур.	С А М О С Т І Й Н А Р О Б О Т А	Основні терміни і визначення в насінництві.
<i>Лекція № 2</i>	Організаційні основи та системи насінництва.	<i>Практичне заняття № 2</i>	Попереднє та остаточне інспектування насінницьких посівів.		Закон України про насіння і садивний матеріал.
<i>Лекція № 3</i>	Сортовий і насінневий контроль в насінництві.	<i>Практичне заняття № 3</i>	Насінневий контроль. Роль державних насінневих інспекцій в підвищенні якості насіння.		Світова практика ведення насінництва.
<i>Лекція № 4</i>	Технологія виробництва і зберігання насіння.	<i>Практичне заняття № 4</i>	Оформлення документації на сортові посіви.		Оформлення документації на посівні якості.
<i>Лекція № 5</i>	Поняття про товарні і насінневі посіви, насінневі ділянки і ділянки розмноження.	<i>Практичне заняття № 5</i>	Державна і супровідна документація на насіння.		Вимоги і правила ISTA, OECD.
<i>Лекція № 6</i>	Схеми насінництва при виробництві насіння еліти с.-г. культур.	<i>Практичне заняття № 6</i>	Система прискореного розмноження нових сортів зернових культур.		Технологічні та організаційні прийоми, спрямовані на зменшення вмісту нормованих домішок в насінні польових культур.
<i>Лекція № 7</i>	Особливості технології вирощування насінневих посівів.	<i>Практичне заняття № 7</i>	Визначення активності кільчення, енергії проростання і лабораторної схожості насіння.		
<i>Лекція № 8</i>	Вплив обробки насіння протруйниками і мікродобривами на урожайність та посівні якості насіння.	<i>Практичне заняття № 8</i>			
<i>Лекція № 9</i>	Вплив обробки посівів засобами захисту рослин та мікродобривами на якість насіння.	<i>Практичне заняття № 9</i>	Визначення господарської та економічної ефективності застосування препаратів на насінницьких посівах.		
<i>Лекція № 10</i>	Вплив екологічних та агротехнічних умов вирощування на якість насіння.	<i>Практичне заняття № 10</i>	Вплив елементів технології вирощування на чистоту насіння.		

ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАПИТАНЬ

1. Сортозаміна, це
2. Сортооновлення, це
3. Посіви, з яких одержують насіння високої натури
4. Показники посівних якостей насіння
5. Показник сортової характеристики насіння
6. Основні показники, які характеризують якість насіння польових культур
7. Фактор, що не впливає на рівень різноякісності насіння
8. Зона ризикованого насінництва і врожайних властивостей зернових культур в Україні
9. Головний вид сортового контролю
10. Визначення терміну “кондиційне насіння”
11. Хто визначає основні засади виробництва та обігу насіння і садивного матеріалу
12. Обов'язковим агротехнічним прийомом передпосівної підготовки насіння є

13. Цілеспрямоване формування умов для розвитку посівів з метою одержання запланованого врожаю це
14. Встановлюється на основі аналізу врожайності районваних та перспективних сортів на сортодільницях, наукових установах
15. Які необхідно мати документи на насіння пшениці озимої власного виробництва?
16. Що називається апробацією інспектуванням насінницьких посівів?
17. Що називають пробною ділянкою під час проведення інспектування насінницьких посівів зернових культур?
18. Зони оптимального насінництва в Україні.
19. Що належить до посівних якостей насіння?
20. Основні показники, що впливають на економічну ефективність вирощування зернових культур.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Васильківський С.П., Кочмарський В.С. Селекція і насінництво польових культур: підручник. Біла Церква, 2016. 376 с.
2. Молоцький М.Я., Васильківський С.П., Князюк В.І. Селекція та насінництво польових культур: Практикум. Біла Церква, 2008. 192 с.
3. Кіндрок М.О., Соколов В.М., Вишневський В.В. Насінництво з основами насіннезнавства. Київ : Аграрна наука, 2012. 264 с.
4. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф., Іващук П.В. Зерновиробництво. Львів: НВФ «Українські технології», 2008. 624 с.
5. Гаврилюк М.М. Основи сучасного насінництва. К.: ННЦІАЕ, 2004. 256 с.
6. Гаврилюк М.М. Насінництво і насіннезнавство польових культур: [монографія]. К.: Аграрна наука, 2007. 216 с.
7. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф. Рослинництво. Сучасні інтенсивні технології вирощування основних польових культур. Львів: НВФ «Українські технології», 2006. 730 с.
8. Макрушин М.М. Насіннезнавство польових культур: [навч. посібник для аграрних вузів]. К.: Урожай, 1994. 208 с.
9. Макрушин М.М., Макрушина Є.М. Насінництво: підручник. Сімферополь: ВД «Аріал», 2011. 476 с.
10. Молоцький М.Я., Васильківський С.П., Князюк В.І., Власенко В.А. Селекція і насінництво сільськогосподарських рослин: підручник. К.: Вища освіта, 2006. 463 с.
11. Животков Л.О. Виробництво насіння озимої пшениці в Лісостепу України. Київ, 2001. 38 с.
12. Кавунець В.П., Кочмарський В.С. Насінництво пшениці озимої. Миронівка, 2011. 318 с.
13. Гаврилюк М.М. Основи сучасного насінництва. Київ : ННЦ ІАЕ, 2004. 256 с.
14. Орлюк А.П. Жужа О.Д., Усик Л.О. Теоретичні і практичні аспекти насінництва зернових культур. Херсон, 2003. 170 с.

1. Спеціальна селекція і насінництво польових культур: Навчальний посібник. За ред. В.В. Кириченка. Харків України, 2010. 462 с.
2. Селекція, насінництво і технології вирощування зернових колосових культур у Лісостепу України. За ред. В.Т. Колочого, В.А. Власенка, Г.Ю. Борсука. К. : Аграрна наука, 2007. 800 с.
3. Кононенко М.П. Техніко-технологічні напрями підвищення ефективності виробництва продукції рослинництва. Економіка АПК. 2008. №8. С. 67–74.
4. Закон України «Про насіння і садивний матеріал» (зі змінами та доповненнями) – електронний ресурс <http://zakon1.rada.gov.ua>
7. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» (зі змінами та доповненнями) – електронний ресурс <http://zakon1.rada.gov.ua>
8. Закон України «Про карантин рослин» (зі змінами та доповненнями) – електронний ресурс <http://zakon1.rada.gov.ua>
9. Державний стандарт України: ДСТУ 2240-93 «Насіння сільськогосподарських культур. Сортові та посівні якості».
10. ДСТУ 2949-94 «Насіння сільськогосподарських культур. Терміни та визначення».
11. ДСТУ 4138-2002 «Насіння сільськогосподарських культур. Методи визначення якості».
12. Державний реєстр сортів рослин України.
13. Державний реєстр виробників насіння і садивного матеріалу.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека МПП ім. В. М. Ремесла НААН, с Центральне, Миронівська громада, Обухівський район, Київської області.
2. Бібліотека Білоцерківського НАУ, м. Біла Церква.
3. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН, м. Київ.
4. Центральна наукова бібліотека ім. В. І. Вернадського, м. Київ.
5. <https://www.doaj.org>
6. <https://www.base-search.net>
7. <https://www.doabooks.org>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів для оцінювання успішності аспіранта	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
	90-100	A	Відмінно
	82-89	B	Добре
	74-81	C	
	64-73	D	Задовільно
	60-63	E	
	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
	0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ

Аспірант повинен дотримуватися «Кодексу академічної доброчесності МПП НААН», виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту доводиться до відділу аспірантури

Силабус за змістом повністю відповідає робочій програмі навчальної дисципліни